

Universiteit
Leiden
The Netherlands

De geest van het Oude Loo. Juliana en haar vriendenkring 1947-1957

Bree, J.T.L.M. van

Citation

Bree, J. T. L. M. van. (2015, June 24). *De geest van het Oude Loo. Juliana en haar vriendenkring 1947-1957*. Uitgeverij Conserve, Schoorl. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/33647>

Version: Corrected Publisher's Version

License: [Licence agreement concerning inclusion of doctoral thesis in the Institutional Repository of the University of Leiden](#)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/33647>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Cover Page

Universiteit Leiden

The handle <http://hdl.handle.net/1887/33647> holds various files of this Leiden University dissertation.

Author: Bree, Han van

Title: De geest van het Oude Loo. Juliana en haar vriendenkring 1947-1957

Issue Date: 2015-06-24

De (on)gewenste navolging: Inzicht en Urberg

Na de conferenties te hebben bijgewoond, was het enthousiasme bij sommige deelnemers zo groot, dat ze in hun eigen woonplaats iets soortgelijks wilden opzetten. Maar die gedachte kon geen genade vinden in de ogen van Kaiser en de andere voorbereiders. Het Oude Loo was immers uniek, door God geleid en dus (letterlijk en figuurlijk) onnavolgbaar. Bovendien waren imitaties sowieso uit den boze – op een enkele uitzondering na.

Toen Kaiser erop werd gewezen dat in Haarlem met het Oude Loo vergelijkbare bijeenkomsten werden belegd door de Open Religieuze Gemeenschap van de antimilitaristische dominee Année Rinzes de Jong (die in juli 1952 de derde Oude Loo-conferentie had bijgewoond), liet hij de briefschrijfster weten dat zij niet veel had begrepen van wat er in Apeldoorn gebeurde. ‘Immers “op gelijke voet” bestaan er geen conferenties. Het Oude Loo is een Open Veld temidden van de talloze centra van propagering van bepaalde visies en dogma’s, een Open Veld, omdat het ieder de gelegenheid biedt zijn levensbelijdenis te herzien onder de grondgedachte. De O.R.G.-bijeenkomsten van Ds. de Jong, noch enige andere religieuze bijeenkomst, die hetzij openlijk hetzij verkapt bepaalde menselijke theorieën propageert, heeft iets van doende met “Het Oude Loo”.’¹

Kaiser reageerde gelijkaardig op de veronderstelling dat het Oude Loo en de Union for the Study of the Great Religions hetzelfde werk deden. Dat suggereerde de Zweedse Anna-Greta Vilén, die in 1955 en 1956 twee conferenties in Apeldoorn bijwoonde.² De Union was in 1950 opgericht door H.N. Spalding, Sarvepalli Radhakrishnan en Canon C.E. Raven en had als doelstelling het promoten van ethische, filosofische en religieuze kennis door de studie van westerse en oosterse beschavingen om zo te komen tot een beter begrip tussen volken en een verrijking van hun religieuze leven. Vilén zag overeenkomsten met het Oude Loo, maar Kaiser diende haar van repriek door het unieke van de Apeldoornse bijeenkomsten te beklemtonen. “‘Het Oude Loo’ leaves all forms and creeds for what they are worth and simply focusses people’s attention to their unique, individual relation to GOD, binding nobody, inviting people to one Meeting only, and interfering in no way whatever with the mystery of everybody’s unique approach to God.”³

Dat navolgen niet kon, was voor een aantal deelnemers moeilijk te vatten.

Zij wilden met de opgedane inspiratie en het nieuw verworven inzicht iets concreets doen en vroegen daarover raad aan Kaiser. Maar die kon en wilde daar niet bij helpen. Niet de mens, maar God bepaalt de richting. 'Daarom onthoudt Het Oude Loo zich van elke uitstippeling van "weg" en "hoe", doch belijdt het krachtig de fundamentele bereidheid van den mens om de Leiding te laten aan den Enige die leiden kàn.'⁴

Maar dat simpelweg overgeven aan Gods leiding en maar afwachten, was voor velen onbevredigend. Te vaag ook. Toen Kaiser las dat er plannen bestonden om in de Zaanstreek een soortgelijke kring van gelijkgestemden als op het Oude Loo bijeen te brengen 'met een meer vastomlijnd doel',⁵ reageerde hij dan ook afwijzend. Kaiser raadde een dergelijk initiatief af, want 'in de "losheid" woont juist het waardevolle'.⁶

Een ander initiatief vond evenmin genade in de ogen van de voorbereiders van het Oude Loo.

J.J. Hoogewerff en zijn echtgenote schreven vanuit hun woonplaats Den Haag eind oktober 1953 aan Frans en Erna Mijnsen over *Inzicht, Centrum voor Universele Gedachten*. Geïnspireerd door de Oude Loo-conferentie van augustus 1953 (met 'vele belangwekkende gedachtenwisselingen' en 'een sfeer van goede wil') wilden zij het idee van God als grondlegger van de wereld ook in het dagelijks leven en in wijdere kring uitdragen. Vandaar de op-richting van het centrum.

De doelstellingen van *Inzicht* leken op die van het Oude Loo. Een dieper inzicht in de lotsbestemming, afkeer van dogmatische zienswijzen en van vooropgezette meningen die zwaarder wegen 'dan de Liefde, die de mensen moet verbinden'. De oprichters meenden dan ook dat 'geheel overeenkomstig de traditie van het Nederlandse volk, mensen van alle denkrichtingen bijeen kunnen komen om geheel vrij van het praedicaat van enige vereniging, leer, secte of kerk, positieve opbouwende gedachten van Waarheid, Liefde en Wijsheid te ontwikkelen'. Het *Centrum voor Universele Gedachten* had als doel via bijeenkomsten, lezingen, cursussen, boeken enzovoort, de mens in de gelegenheid te stellen 'meer en ruimer inzicht te verkrijgen in eigen wezen' en 'over de begrenzingen van onwetendheid, wanbegrip, vooroordeel en bijgeloof één, een beter begrip te kweken voor de gemeenschappelijke Universele Waarheid, die in wezen aan alle godsdiensten en wereldbeschouwingen ten grondslag ligt'.⁷

Er was ook al een reeks bijeenkomsten belegd, onder meer op 2 oktober in Den Haag en op 16 november in Hilversum. Hoogewerff hield beide keren een voordracht onder de titel *Eenheid in alle tegenstellingen*. De spreker benadrukte daarin de heelijkheid van het universum. Ook het universele denken moest een eenheid zijn. Geen enkele overtuiging was volledig juist of volledig onjuist. Geen enkele religie of filosofie kon aanspraak maken op een monopolie.⁸

Ondanks de ogenschijnlijke overeenkomsten met het Oude Loo reageerde Frans Mijnsen vrij koeltjes op het schrijven van Hoogewerff. Volgens hem

zouden mensen die God volgen elkaar vanzelf vinden en was het bijwonen van cursussen en lezingen niet minder dan ‘het ontvluchten van die eenigste Weg’.⁹ Daarop stelde Hoogewerff per kerende post aan Mijnsen met een licht cynische ondertoon enkele vragen. ‘Verwerpt U de mogelijkheid, dat het volgen van lezingen een manier is, om Gods stem beter te verstaan in eigen hart?’ Ook het feit dat gasten op het Oude Loo in principe slechts één keer werden uitgenodigd, mocht toch niet leiden tot een elitaire houding. ‘Is er enige aanleiding om á priori aan te nemen, dat pogingen om ook buiten “Het Oude Loo” iets van deze zelfde geest te doen opbloeien ons niet zullen helpen op die ene weg die naar het Koninkrijk gaat? Of moeten wij, dankbaar voor het Licht dat wij op “Het Oude Loo” mochten aanschouwen ons er verder mee vergenoegen, in dankbare herinnering te bezinnen op hetgeen wij daar vernamen?’¹⁰

In een korte reactie liet Mijnsen weten geen ‘geloofs-zekere’ te zijn, zoals Hoogewerff dacht, maar ook een ‘zoekende’. Hij voegde nog wat documentatie bij die kon dienen als antwoord op de gestelde vragen.¹¹ Dat deden ze niet, want Hoogewerff maakte op zijn beurt duidelijk het exposé al uitgebreid bestudeerd te hebben. Volgens hem kon voortdurende uitwisseling van ideeën alleen maar verhelderend werken. ‘Het toenemend gevoel van eenheid onder de mensen zou, daarvan ben ik overtuigd, ons vermogen om God’s wil te verstaan, doen groeien.’¹²

Wellicht wreekte zich hier het feit dat de voorbereiders van het Oude Loo ervan overtuigd waren Gods wil te volgen en daarbij Greet Hofmans beschouwden als diens enige spreekbuis. Het bleek tamelijk lastig uit te leggen waarom de Oude Loo-conferenties uniek waren. En waarom andere, soortgelijke bijeenkomsten uit den boze waren.

Verwantschap

Bovendien bleken de voorbereiders in dit opzicht ook niet altijd even consequent. Want soms vonden soortgelijke organisaties wel genade in de ogen van Kaiser en co. Met het Centre for Spiritual and Religious Studies (CSRS) en het World Congress of Faiths (WCF) werd een nauwe verwantschap gevoeld.¹³ En uitgerekend dat WCF wilde wel samenwerken met *Inzicht*. Samen organiseerden ze onder meer op 19 maart 1954 een lezing in Den Haag. De spreker die avond was André Tolédano en het onderwerp *Religion before materialism and existentialism*. Het was deze zelfde Tolédano die in augustus 1953 de Oude Loo-conferentie had toegesproken en daarna had laten weten dat het Oude Loo ‘cannot be compared with anything else’.¹⁴ Hij werd in een brochure van het WCF getypeerd als een ‘beminnelijke, enthousiaste en doorzettende persoonlijkheid’ en was daarom de aangewezen man ‘om waar hij kan, die open en verzoenende houding te tonen, die ook wij voorstaan in ons World Congress of Faiths’.¹⁵

Net als met het WCF, kende het Oude Loo ook met het Centre for Spiritual and Religious Studies een uitgebreide uitwisseling van inleiders en deelne-

mers. Opvallend is bijvoorbeeld dat op de CSRS-conferentie van 12 tot 14 oktober 1956 in Cliftonville, Kent, onder de tachtig gasten zeer veel bekenden van het Oude Loo terug te vinden zijn. Greet Hofmans en Wim Kaiser waren er, samen met de echtparen Mijnsen en Franken. Ook Erika Sprenger-Steinmüller was naar Kent afgereisd, evenals Phirozshah Mehta en J.W. Purnell. Veel andere Britse deelnemers van die bijeenkomst zouden vervolgens op hun beurt een uitnodiging accepteren om een Oude Loo-conferentie te bezoeken.¹⁶

Kaiser had een half jaar eerder, in april 1956, zelf het woord gevoerd op een CSRS-bijeenkomst. Hij vond de voordrachten en de gedachtewisselingen toen 'zo raak en intens', dat hij nog meer ontevreden was 'over het veelal te zoetsappige gepraat in Het Oude Loo'.¹⁷ Dat schreef hij aan uitgever Carolus Verhulst, die het advies kreeg ook eens naar Cliftonville te gaan.

Er waren nog meer organisaties die blijkbaar wel de toets der kritiek van Kaiser konden doorstaan. Zo aanvaardde hij een uitnodiging om in november 1958 te komen spreken voor het Keyserling Gesellschaft für Freie Philosophie, een organisatie die in navolging van oprichter en naamgever Hermann Graf Keyserling een bijdrage wilde leveren aan de geestelijke wederopbouw van de wereld.¹⁸ Door een lezing te geven in Darmstadt miste Kaiser wel een bijeenkomst van de CSRS, die tegelijkertijd plaatsvond. Ook de Japanse spirituele organisatie Ananai Kyo vroeg Kaiser om te komen spreken. Hij vond een reis naar het hoofdkwartier in Shimizu echter veel te duur en dus ging het niet door.¹⁹

Net als WCF en CSRS vertoonden de theologische en filosofische bijeenkomsten op Schloss Elmau overeenkomsten met die op het Oude Loo. Dat was in ieder geval de mening van mede-eigenaar Bernhard Müller, deelnemer aan de Oude Loo-conferentie van augustus 1954. In een dankbrief aan de voorbereiders stelde hij dat 'Elmau' weliswaar niet zo'n strenge selectie van deelnemers kende, maar dat het zich evenzeer richtte op de zoekende mens. Hij prees bovendien mensen als Rudolf Daur, Arthur Meyer en Erwin Zippert als mogelijke sprekers aan.²⁰ De voordrachten werden in dank aanvaard: de genoemde West-Duitsers zouden alle drie in Apeldoorn een inleiding houden.

Er waren uiteraard veel meer organisaties die zich bezighielden met de spirituele en religieuze ontwikkeling en zoektocht van de mens, maar het zou te ver voeren om die hier allemaal op te sommen. Hier is gekozen om alleen die groeperingen te noemen die een of andere link met het Oude Loo hadden en waar Kaiser en de zijnen een opvatting over ventileerden – de meesten konden de toets der kritiek niet doorstaan, omdat het ging om nabootsing en dat was pertinent niet de bedoeling.

De Urberg-conferenties

Er was één opvallende uitzondering op de regel dat imitaties niet werden getolereerd en dat waren de conferenties die vanaf 1955 werden gehouden in het West-Duitse plaatsje Urberg, gelegen in het Zwarte Woud. Dat die bijeenkomsten voor Kaiser wel door de beugel konden, was niet zo verwonderlijk:

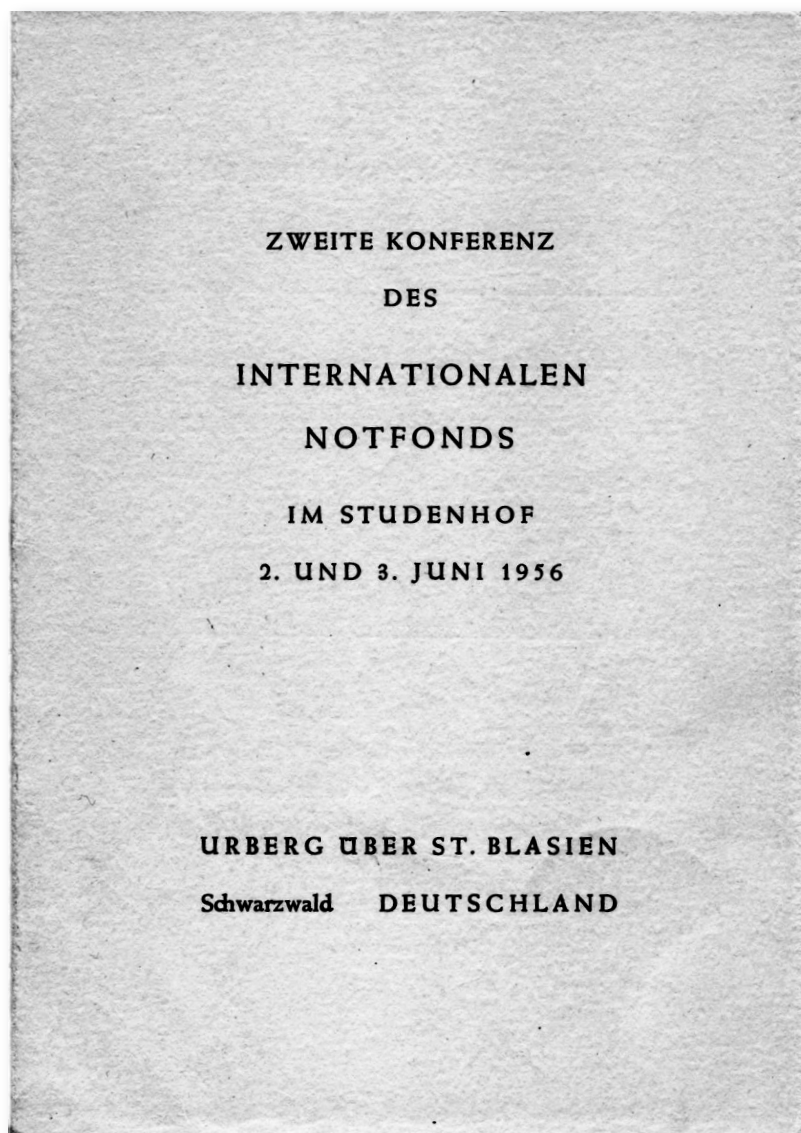
Greet Hofmans en Wim Kaiser behoren tot de prominente gasten op het eeuwfeest van de firma L. & C. Steinmüller, dat op 11 mei 1955 wordt gevierd. Ze zitten op de tweede rij, achter de familie Steinmüller en Bondsminister van Economische Zaken Ludwig Erhard.

net als bij het Oude Loo lagen doorgevingen van Greet Hofmans aan de basis ervan. Het Oude Loo en Urberg ontsprongen dus uit dezelfde bron.

Tot de Urberg-bijeenkomsten was besloten nadat Erika Sprenger-Steinmüller aan Greet Hofmans om een doorgeving had gevraagd. De als hartelijk, idealistisch en dominant omschreven Sprenger-Steinmüller²¹ was een gewaardeerde gast op het Oude Loo en zou vanaf augustus 1953 op vrijwel alle daaropvolgende conferenties present zijn. De aanleiding voor haar verzoek aan Hofmans was het honderdjarig bestaan van de firma L. & C. Steinmüller in Gummersbach in 1955. Het familiebedrijf produceerde verpakkingsmateriaal en hagedrukketels en werd geleid door Erika's hoogbejaarde vader, Carl Hugo Steinmüller. Samen met zijn echtgenote had hij de Oude Loo-conferentie van augustus 1954 bezocht en was daar in contact gekomen met Hofmans, Kaiser en andere voorbereiders.

Voor het eeuwfeest van zijn bedrijf wilde Steinmüller geen cadeaus. In plaats daarvan vroeg hij geld voor een fonds ten bate van een nog nader te bepalen doel. In totaal werd honderdduizend D-mark bijeengebracht. Ook werd een vervallen pand in Urberg, de Studenhof, opgeknapt om als conferentieoord te dienen. Vervolgens diende een bestemming gevonden te worden voor zowel het fonds als de Studenhof. Daartoe ging Erika Sprenger dus te

rade bij Greet Hofmans, in wie zij een groot vertrouwen stelde en die ze eerder al over andere zaken had geconsulteerd. Op basis van een doorgeving werd besloten tot de oprichting van een 'Internationaler Notfonds', dat jongeren moest ondersteunen die ofwel op de vlucht, ofwel anderszins niet in staat waren zich op eigen kracht voor de maatschappij in te zetten.²²

Uitnodiging voor de tweede Urberg-conferentie.

Er werd een comité in het leven geroepen dat grotendeels bestond uit mensen die nauw bij het Oude Loo betrokken waren, zoals Erna Mijnsen en Bob Pierson. Ook de West-Duitse Oude Loo-gangers Hans Huber en Heinrich Schild traden toe. Het INF leek daardoor een soort dependance te worden van het Oude Loo, maar het zou nooit echt van de grond komen. In totaal werden tussen 1955 en 1958 in Urberg vijf conferenties gehouden, waarbij vooral werd gediscussieerd over de precieze doelstellingen van de organisatie: bijvoorbeeld of de activiteiten zich speciaal moesten richten op vluchtelingen, op jongeren of nog specifiek op jongeren in vluchtelingenkampen.

Op grond van doorgevingen werd de naam INF in 1956 gewijzigd in Urberger Contact Centrum (UCC)²³ – opnieuw een naam met zowel Nederlandse als Duitse elementen – en werd de doelstelling omschreven als ‘het grote Overbruggingswerk van het aardse bestaan naar het Eeuwige Leven’.²⁴ Het UCC mocht volgens Hofmans vooral geen organisatie worden als alle andere, maar moest juist een boven de bestaande partijen uitstijgende, bemiddelende rol vervullen. ‘Het feit dat wij ons niet mogen aanschakelen aan de bestaande organisaties als een verlengstuk, betekent onmiddellijk dat wij op een totaal ander niveau gaan beginnen en dat dit niveau zich niet richt op de materiële belangen [...], maar dat het zich richt op een hoger niveau, een geestelijker niveau.’²⁵

Kortom: net als het Oude Loo was Urberg onderdeel van het door mensen niet of nauwelijks te doorgronden plan dat God, via Hofmans, ontvouwde aan de wereld. De betrokkenen hadden in ‘intuïtieve gehoorgeving’²⁶ de zware opdracht de weg te bereiden voor de ‘theocratie’, voor een wereld van vrede in toegewijde overgave aan God. En daarvoor was het essentieel dat alles wat de verbroedering der volkeren tegenhield, weg te nemen door bruggen te slaan – niet op materieel, maar op geestelijk niveau dus.

In een doorgeving die Hofmans tijdens de tweede Urberg-conferentie kreeg, kwam ook koningin Juliana ter sprake. ‘Niederland im Namen der Königin (!) wird hierbei die durchschlaggebende Kraft sein, durch die Berufung der Königin die Völker für den Frieden aufzurufen [...]. Der Studenhof wird das Empfangszentrum werden für internationale Überlegung.’²⁷ Expliciet werd vastgesteld dat Nederland een voortrekkersrol vervulde met als boegbeeld Juliana, die immers een speciale opdracht te vervullen had. Vanuit gidsland Nederland moest de bron van alle ellende worden aangepakt en Urberg speelde daarbij een brugfunctie. De ‘zielenood’ in de wereld behoefde volgens Hofmans een radicale aanpak, al maakte ze niet duidelijk wat dat precies inhield.²⁸

Al snel bleek echter dat er onoverbrugbaar verschil van inzicht bestond tussen de meeste Nederlanders enerzijds en de West-Duitse en andere buitenlandse betrokkenen anderzijds. Bron van de tegenstelling was de status van de doorgevingen. Voor Erna en Frans Mijnsen en Bob Pierson golden die boodschappen van boven als onvoorwaardelijke richtlijnen. Voor Erika Sprenger waren het ‘slechts’ uitgangspunten. Dit had vooral te maken met het feit dat

Ongedateerde groepsfoto van een van de Urberg-conferenties als alles nog koek en ei is; met onder meer Greet Hofmans (midden zittend), Erika Sprenger (staand achter Hofmans), Bep Pierson (vooraan), Bob Pierson (derde van rechts staand), Frans Mijnsen (midden staand), Erna Mijnsen (tweede van rechts zittend) en Rita van Heeckeren (derde van rechts zittend).

een deel van de betrokkenen (en dan met name de West-Duitsers, maar ook de Nederlandse Martine de Jong) graag concrete projecten wilden uitwerken, terwijl de groep rond Greet Hofmans vooral vond dat Urberg ‘overbruggingswerk’ op geestelijk niveau diende te verrichten en zich volledig moest verlaten op de doorgevingen.²⁹

Die boodschappen van Hogerhand gingen soms ook nogal ver. In oktober 1957 kreeg Hofmans nieuwe richtlijnen voor het UCC door. Die kwamen erop neer dat niemand iets mocht ondernemen voordat het was voorgelegd en middels een doorgeving nader was toegelicht. Tegelijkertijd werden restricties opgelegd aan het uitnodigingsbeleid. Eerst moest worden voorgelegd wie wel of niet voor een uitnodiging in aanmerking kwam.³⁰ Ook in dit opzicht leek Urberg op het Oude Loo, waar eveneens iedere deelnemer eerst aan Hofmans moest worden voorgelegd.

In Urberg werd evenzeer als in Apeldoorn de centrale rol van Kaiser benadrukt door de Allerhoogste, die ook beide conferenties met elkaar in verband bracht. Kaiser kreeg via Hofmans te horen: ‘Het U.C.C. [...] zal evenals zijn oorsprong: “Het Oude Loo”, steeds meer in jouw bevoegdheid komen en on-

aantastbaar zal deze bevoegdheid zich eveneens bewijzen aan alles wat daar zal gaan geschieden, niet als mede-initiatiefnemer, maar als de enige die daar de Leidraad voor zal geven, samengaande met de Doorgevingen'.³¹

Toen Erika Sprenger na een reeks conferenties die weinig concreets hadden opgeleverd, half januari 1958 een bestuursvergadering wilde beleggen zonder Wim Kaiser (die formeel ook niet tot het bestuur behoorde!), waren de rapen dan ook gaar. Kaiser liet Sprenger weten dat zij elkaar niet op persoonlijke, menselijke gronden hadden uitgezocht, maar dat ze door Gods wil waren samengekomen. Hij was niet eigener beweging in het UCC actief geworden, maar het was hem opgedragen. En wie was zij om daar tegenin te gaan? Het UCC was uit gehoorgeving ontstaan en kon alleen uit gehoorgeving werken. 'Wie denken Sie sich geistige Führung, wenn Sie es sind die sich zur Führung aufwerfen?' Kaiser kon zolang Sprenger de leiding naar zich toe trok in plaats van zich door de Allerhoogste te laten leiden, niet langer bij de vergaderingen en conferenties van het UCC aanwezig zijn, 'obwohl ich – genau so wie Frl. Hofmans – nicht selber bestimmen werde, was ich tun und nicht-tun soll'.³² De basis voor een vruchtbare samenwerking leek weggevallen.

Een paar weken later kreeg Hofmans een doorgeving die aan alle eventuele nog bestaande onduidelijkheid definitief een einde maakte. Dankzij de gewetensbezwaren van Sprenger, Schild, De Jong en andere betrokkenen, hadden de doorgevingen voor het UCC hun zin verloren.³³ Als gevolg daarvan zegden Frans Mijnsen en Rita en Walraven van Heeckeren hun lidmaatschap op. Erna Mijnsen legde haar bestuursfunctie neer.³⁴ Ook Bob Pierson zou zich uit het UCC terugtrekken.

Deze doorgeving werd aan alle betrokkenen toegezonden, indien nodig vertaald in het Duits. Erna Mijnsen lichtte de drastische beslissing nog eens nader toe in een brief aan het oude echtpaar Steinmüller. Erika's ouders hadden laten blijken dat de doorgevingen van Greet Hofmans voor het UCC van grote invloed waren geweest. Dat was volgens Mijnsen merkwaardig, want ofwel meende je dat het om waarzeggerij ging – en dan is het raar om zoveel geld op grond daarvan te spenderen – ofwel geloofde je dat het de stem van God was – en die was meer dan een 'invloed', die was allesbepalend!

Für uns die wir jetzt aus dem UCC. zurückgetreten sind ist der UCC. gewesen: Eine uns geschenkte Möglichkeit zu dienen indem Überbrückende Arbeit geschehen konnte, zwischen den Menschen, aber vor allem zu dienen indem wir uns dazu einsetzen dürfen dasz wir gebraucht werden da, wo Gott Seine Brücke schlagen will um Seine Menschheit zu erreichen. Sie ziehen es vor Ihre Brücke selbst zu bauen mit Hilfe der übrigen UCC. Mitglieder, Aktiven Mitglieder, aber die gröszte Aktivität wird die 'Hilfe' die Sie jetzt entbehren müssen, nicht ersetzen können.³⁵

Het gedoe rond de Urberger Conferenties maakte opnieuw duidelijk dat Kaiser een desastreuze invloed had op de gang van zaken. Zijn verongelijkte star-

De Studenhof in Urberg in 2012.

heid leidde in Urberg tot een regelrechte breuk, een scheuring in de gelederen. Waar bij de start van de Oude Loo-conferenties Stellwag en Van Dijk weg moesten omdat zij er niets van begrepen en stoorzenders zouden zijn, kreeg bij Urberg nota bene initiatiefneemster Sprenger-Steinmüller de wacht aangezegd – waar ze zich natuurlijk niets van aantrok, daar was zij te eigenzinnig voor.

Urberg werd nooit wat het volgens de doorgevingen had moeten worden: een geestelijke overbruggingsactiviteit voor Gods vrede op aarde. Het ging ten onder aan te onduidelijke doelstellingen, niet helder geformuleerde uitgangspunten en vooral persoonlijke aversies. Het Studenhof is een tijdlang een antroposofische ‘Kurkliniek’ geweest. In 2012 werd het verbouwd om dienst te doen als een kinderopvangcentrum. Daarmee komt het onbedoeld toch min of meer terug bij de oorspronkelijke doelstelling: opvang van ontheemde jeugd.